

INSTYTUT INTERDYSCYPLINARNYCH BADAŃ HISTORYCZNYCH

Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

Dyrektor dr hab. Krzysztof Walczak, prof. UK

oraz

KALISKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

Komisja Naukowa

z przewodniczącym dr hab. Makarym Górzyńskim, prof. UK

mają przyjemność zaprosić
Szanowną Panią / Szanownego Pana
na spotkanie poświęcone wystąpieniu

dr hab. Macieja Szymanowicza, prof. UAM

(Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza)

Sztuka perswazji.

O polskiej fotografii reklamowej w latach 1956-1989

Spotkanie odbędzie się
26 lutego 2026 roku (czwartek) o godz. 17.00
w siedzibie Instytutu Interdyscyplinarnych Badań Historycznych
Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego,
Plac św. Józefa 2-6 w Kaliszu

Celem wykładu jest prezentacja jednego z najbardziej zapomnianych i pomijanych w refleksji nad dwudziestowiecznymi dziejami polskiej fotografii wątków, dotyczącego zainteresowania polskich twórców fotografią użytkową, a w szczególności reklamą i modą. W odniesieniu do tego problemu mamy do czynienia wręcz ze swoistą „amnezją” polskich badaczy, którzy konsekwentnie pomijają utylitarne zastosowania fotografii w namyśle nad jej historią. Owo „przemilczenie” sprawia, że obraz rodzimych dziejów fotografii ma charakter kadłubowy, uwzględniający głównie działania poszczególnych twórców na polu sztuki wyznaczonym przez obieg instytucji kultury. Sytuacja charakteryzująca obecny stan badań nad fotografią domaga się korekty tym bardziej, że studia nad komercyjnymi zastosowaniami fotografii oraz jej współdziałaniem w kreowaniu krajobrazu kultury masowej są intensywnie prowadzone w ośrodkach zagranicznych. Stan ten jest pokłosiem logiki rozwoju fotografii reklamowej w Polsce, której problematyka była stosunkowo rzadko podejmowana w teoretycznych wypowiedziach polskich twórców.

Na nikłe zainteresowanie tym zagadnieniem złożył się szereg przyczyn — od czysto ekonomiczno-rynkowych po estetyczne. Szczególnie niesprzyjający praktyce reklamowej polskich fotografów był okres PRL-u, bowiem w warunkach odgórnie sterowanej gospodarki socjalistycznej reklama nie odgrywała większej roli i nierzadko przyjmowała formy hybrydyczne. Już sam sposób, w jaki była wówczas definiowana, wskazuje na odmienność jej celów wobec reklamy funkcjonującej w gospodarkach wolnorynkowych. Traktowana instrumentalnie i pozostająca w gestii przedsiębiorstw państwowych, nie była w stanie stać się istotną dziedziną rynkową; siłą rzeczy zarówno fotografie powstające w tym sektorze, jak i towarzysząca im refleksja miały charakter marginalny. Celem wykładu będzie zatem ukazanie tego mało znanego epizodu z historii fotografii polskiej. W jego trakcie omówione zostaną przykładowe prace kilku wybitnych twórców, m.in. Zbigniewa K. Wołyńskiego, Stefana Wojneckiego, Władysława Ruta, Tomasza Sikory oraz Jana i Waldyny Fleischmannów — autorów dyskutowanych realizacji, traktowanych przez środowisko jako wzorcowe w tym obszarze fotografii.

Wykład będzie bogato ilustrowany szerzej nieznanym materiałem archiwalnym, który ukaże wachlarz rozwiązań stosowanych w Polsce w zakresie fotografii reklamowej.

Serdecznie zapraszamy!

Dr hab., prof. UAM Maciej Szymanowicz jest historykiem sztuki specjalizującym się w historii fotografii. Studia magisterskie i doktoranckie odbył w Instytucie Historii Sztuki UAM. Obecnie pracuje na stanowisku kierownika Zakładu Ochrony Dziedzictwa Kulturowego i Komunikacji Międzykulturowej Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu. Wykłada również w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Od stycznia 2005 do lipca 2010 roku był kierownikiem Galerii Fotografii „pf” w Poznaniu, gdzie jako kurator przygotował około 50 wystaw.

W latach 2005–2015 był członkiem rady programowej Biennale Fotografii w Poznaniu. Od 2018 roku jest prezesem Naukowego Towarzystwa Fotografii z siedzibą w Poznaniu. Współpracował z wieloma instytucjami: Muzeum Narodowym w Warszawie przy organizacji wystawy Jana Bułhaka (2006), National Gallery of Art w Waszyngtonie przy wystawie *Foto: Modernity in Central Europe, 1918–1945* (2007), The Museum of Modern Art w Nowym Jorku przy projekcie *OBJECT: PHOTO. Modern Photographs. The Thomas Walther Collection 1909–1949* (2013–2014) oraz Herder-Institut w Marburgu przy opracowywaniu spuścizny po Ernście Stewnerze (2014). Był kuratorem wystawy i redaktorem katalogu do wystawy „*Wdzięk i fantazja*”. *Moda i reklama w PRL-u w twórczości fotograficznej Zbigniewa K. Wołyńskiego*, eksponowanej w Muzeum Narodowym w Gdańsku (2022–2023). Publikował swoje teksty w licznych książkach i czasopismach, m.in. w „Kwartalniku Fotografia”, którego był stałym współpracownikiem. Obecnie koncentruje swoją uwagę na badaniach dotyczących polskiej fotografii reklamowej w XX wieku. Jest autorem m.in. książki *Zaburzona epoka. Polska fotografia artystyczna w latach 1945–1955* (2016) oraz współautorem antologii *Polscy fotografowie, teoretycy i krytycy o fotografii 1839–1989* (2023).